

Bequerel: kül. anyagok bocsátanak ki olyan sugárzást ami a fejezékény lezárta feketedést idéz elő

radioaktív sugárzás

- atomokat ionizálja
- nagy áthatóképessége
- átlagos anyagokat fluoreszkálóvá tesz
- vékony nyálkát elektronos v. mágneses térrel átvezetve:
3 komponens
  - ↳ α -sugár
  - ↳ β -sugár
  - ↳ γ -sugár
- kibocsátása: atommag átalakulása
OKA: mág instabilitása*

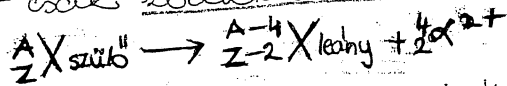
* ha a tömegszám túl nagy } instabil mag $\rightarrow$ radioaktív sugárzás $\rightarrow$ elbomlik
 n^0/p^+ arány nem megfelelő

radioaktív izotópok

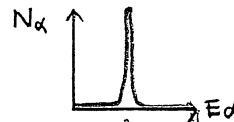
- kiseb: rendszermei elemek egstabilabb: $p^+ = n^0$
- tömegszám növekedése: n^0/p^+ felboml
 $\rightarrow 200 < A \Rightarrow$ nem stabilak $\sim$ radioaktív
- bomlás fdy. adatok idője: n^0/p^+ arány cökken (egyes lépések során nőhet)
- stabilitás szabályok:
  - több páros rendszermei stabil atommag
  - több páros n^0 számú stabil atommag
  - több páros tömegszámú stabil atommag

α bomlás, α sugárzás

- az atommag He^{2+} -t emittál
- nagy rendszermei elemek
- csak kvantummechanika által értelmezhető, alagütéffektus alapján

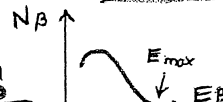
- E + impulzus: 2 test között oszlik (visszalökött nuklid, leánymag)
- α részecske E -je meghatározott $\rightarrow$ vonalas spektrum

β -bomlás, β -sugárzás

- atommag: ϕ töltés $\Rightarrow$ atommagot alkotó részecske átalakulása
- spektruma fdytomos

- 2. részecske is születik $\Rightarrow$ antineutrino
  - a β részecskével u.a. α konstans bomlási E -t osztja meg
  - tömege kiseb az e^- -nél, semmi
- E : 3 részecske között oszlik meg $\rightarrow$ β E -ja fdytomos
 E_{max} : minden E -t magával visz
 E_{min} : semit nem visz

ANTIANYAG (antineutrino, pozitron)

- megfelel az eredeti részecskének, de hözvetes tulajdonságai tükörképek

POZITRONANNIHILÁCIÓ

- részecske $\sim$ antirészecske találkozás $E = mc^2$ szabadul fel
- részecskék megsemmisülnek

- β bomlás csak részben vezet a lényegre. -ba
 $\hookrightarrow$ másik része: neutrínó gerjesztett állapota
- ${}^1_0n \rightarrow {}^1_1p^+ + {}^0_{-1}e^- + \bar{\nu}$ ${}^A_ZX \rightarrow {}^A_{Z+1}Y + {}^0_{-1}\beta + \bar{\nu}$ negatív β bomlás (nótlás)
  - n^0 tömege $> p^+$ $\Rightarrow$ spontán végbomlást
  - külső tel. is megváltozik (rendszer nő)
- β^+ bomlás: e^- helyett pozitron (= e^+ csak $\oplus$)
 $\downarrow$
 p^+ túlsúly
neutrínó kikapcsolása kisebb
 pozitron keletkezése: p^+ átalakulása
 p^+ tömege $< n^0$ tömege $\Rightarrow$ csak $\oplus$ hatására
 ${}^1_1p^+ \rightarrow {}^1_0n + {}^0_{+1}e^+ + \nu$ ${}^A_ZX \rightarrow {}^A_{Z-1}Y + {}^0_{+1}\beta + \nu$
 pozitron rövid élettartama $\Rightarrow$ kh. e^- -val
 $\hookrightarrow$ β^+ bomlást rágózkodás kíséri!

K betágás v. inverz β bomlás!

p^+ felesleg csökkentése: K-héj elektronjával kh

$\downarrow$
 e^- : megsemmisül

$p^+ \rightarrow n^0$

K-héj: e^- hiány $\rightarrow$ karakterisztikus röntgensugárzás kíséri

• Auger-elektronok keletkezése:

- $E \leftarrow$ a K-L héjkiül.-je szabvány

- h. f. E fotón: u.a. atom e^- héjában elnyelődhet
 $\hookrightarrow$ monokromatikus - Auger- e^-

- elektronhullám: LJM héjon

- alacsonyabb rendszámú nuklidoknál figyelték meg, de általában

